

på utsidan av ihåliga stammar i månadsskiftet juli - augusti. Då ihåliga träd är en tilltagande bristvara och bålgetingen själv haft det svårt länge har Velleius varit än mer sällsynt. I Ridö-Sundbyholmsarkipelagen i Mälaren blott 10 km norr om mitt hus har den dock rapporterats på 1970-talet. Bålgetingen har här i Mälaronrådet haft två goda somrar 2002 och 2003 med många rapporterade samhällen och iakttagelser, och Velleius surfar förhoppningsvis med på den vågen.

Detta kan man kalla fyndigt!

- noteringar från sörmlandsentomologernas höstutflykt 2003

Guje Olsson

En härligt solig septemberlördag träffades vi, ett gäng på 13 glada insekts- och fågelentusiaster, hemma hos Göran Liljeberg i Västerljung för höstens "hemma hos"-möte. Vid åsynen av hans fantastiska och prunkande trädgård, med bl.a. manshöga blomstertobaks-bestånd av alla de slag, stod det helt klart för mig varför Göran kunnat glädjas av betydligt mer imponerande fjärilsfladder än vad som bjudes i min trädgård. Trädgårdens lockelser skulle upplevas under kvällen, men först skulle vi på excursion till Långmaren och Ökenäs .

Janne Sjöstedt tog oss med till ett ställe på Långmaren där han inventerat trumgräshoppor (*Psophus stridulus*), och det visade sig vara en mycket intressant lokal. Vi fick nämligen se ett flertal exemplar! Det var verkligen en upplevelse att plötsligt höra ett trummande läte och se dessa röda vingar segla förbi för att sedan snabbt dyka ner i grässlätten. Eftersom jag aldrig tidigare skådat trumgräshoppor så var det lika upphetsande som när jag första gången såg en apollofjäril - en pampig syn! Men upphetsade blev alla, även de gamla erfarna entomologerna och snart lekte vi följa John med djuren, eftersom vi bara såg hanar...i hopp om att även dessa skulle vara upphetsade och leda oss t en hona. Honorna lär nämligen sitta still och vänta på att gräshoppsprinsen i flygande fläng ska komma trummande. . . . Snart låg vi alla på knä och rotade i grästuvor där trumgräshoppor landat, i hopp om att även få syn på en hona, och vi var inte helt olika en klass lägstadieborn på jakt efter upptäckter.

Urban Wahlstedt bistod oss med glada gräshoppstoner, då han försökte bibringa oss kunskap om olika gräshoppor läten, på det att vi ej månde ta fel och följa ljungvårtbitaren (*Metrioptera brachyptera*) och backgräshoppan (*Chortippus brunneus*). vilka vi också träffade på. Några trumgräshopps honor lyckades vi dock ej finna, och fick således ingen inblick i denna arts sexl

Det fick vi dock när det gällde den 7-prickiga nyckelpigan (*Coccinella septempunctata*). vilken påträffades i en högst erotisk situation. Nyckelpigeexperten Peter Wärmling var vänlig nog bibringa oss kunskap om nyckelpigornas parningsbeteenden, genom att demonstrera och imitera deras sida-till-sida-parningsrörelser, till skillnad från de mänskliga - vilka de flesta av oss kände till

En och annan fjäril fladdrade omkring i solskenet, dock alltför triviala för att hetsa upp de erfarna entomologerna. Men när vi passerade en dunge äldre björkar så vaknade intresset - månde det kunde finnas en eller annan björksnabbvinge (*Thecla betulae*) i närheten? Gruppen spreds i olika smågrupper och tog olika vägar ner mot en idyllisk gammal gård, där jordbruket skötts på "gammeldags sätt" intill våra dagar. Numera fungerar boningshuset som kaffestuga för utflyktsfolk (dock ej öppet denna dag), men de andra byggnaderna kunde beskådas. Tyvärr lyckades inte jag få syn på den eftertraktade snabbvingen, men några i de andra grupperna hade tydligen "vandrat den rätta vägen" och erhöll belöning därför! Den godhjärtade Håkan Elmqvist såg mina lystna blickar och delade med sig av ett exemplar. Wow, vilken lycka!

Så småningom lämnade vi detta intressanta ställe, och åkte vidare mot nya jaktmarker - mot ett brandfält, som Janne upptäckt på sina skogsvandringar. Vi vandrade slingrande stigar i tät och sagoaktig trolskog, där vi fick kliva över en hel del ej oöverstigliga hinder - och där vi lockades in på avvägar i snåren av frestande svampar som kantarell, taggsvamp och sammetsopp. Så småningom kom vi till branta klippor, som bestogs i olika stilar, alltefter spänst och lyten och ett otroligt landskap bredde ut sig inför våra ögon! Brandfältet....kala klippor, torra svartbrända tallstammar.... har man läst Astrid Lindgrens Mio, min Mio kunde man tro att detta var riddar Katos land, efter det att Mio besegrat riddar Kato och landet försiktigt börja-de vakna till liv.... en sorgmantel (Nymphalis antiopa) fladdrade förbi som ett bevis för att livet börjat återvända.... en sorgmantel ... i riddar Katos land

Detta landskap var en sådan syn som går in i själen, och att vandra däri var en sällsam upplevelse. Andäktigt klev vi omkring och letade efter liv. . . . och visst fanns det liv. . . . myror, flugor, spår efter barkborrar. . . . och till Ingemar Struwes förtjusning en rödblond rovfluga (Choerades gilvus L.), som just håller till på tallstammar av denna kaliber. Min håvman, som upptäckte den, anade - trots sina ringa flugkunskaper - att det kunde vara något att glädja vår ordförande med, och tog den i håven. Här hittade vi även ytterligare några parandes nyckelpigor - vilket gav hopp om livet!

Fig. 1: Brandfältet. Från höger till väster ser vi: Kvinnlig gästdeltagare(ej entomolog), Peter Wärmeling, Göran Liljeberg, Janne Sjöstedt, Håkan Gustafson, Göran Hagerum, Stefan Clason, Olle Svedman. Foto: I.Struwe

Plötsligt upptäckte vi dock att ett liv saknades! Olle saknades! Vi kom fram till att vi ej sett till honom sedan vi vandrat i trolskogen, och en viss förstämning spred sig - hade han blivit trolltagen eller. . . . ? Vi vandrade tillbaka och ropade och letade....än en gång kom tankarna på utflykt med låg-stadiebarn för mig....då vi alltid räknar in alla barn titt som tätt. Detta kan tydligen behövas även med vuxna.

Vi återfann Olle, där han i skogen gick med rosor på kinden och. . . nej, inte precis solsken i blick. Men nu traskade vi långsamt tillbaka till bilarna, under det att svampintresset ersatte insektsivern. Kvällens måltid hägrade ju, och svampskörden var alls inte oäven!

Dock avvek några efter dessa skogsäventyr, då andra intressekrafter tog överhanden, såsom familjeliv och folkdansande....

Men den kvarvarande skaran besökte ännu ett utflyktsmål: ödegården vid Ökenäs. Där fick man röra sig ytterst försiktigt för att ej komma för nära huset, trots att det ej var bebott. Ägaren höll dock en viss koll, och hade förkärlek för polisanmälan.

En kort vandring utanför ägorna....en nyckelpiga (Coccinella septempunctata) som tagit en stor skinnbagge (Coreus marginatus) som byte... parande renfanbaggar (Galeruca tanaceti)....spindlar på den daggfuktiga ängen...

Efter en härlig dag ute i naturen, då vi fått otaliga bevis på att släktled ämnar följa släktleds gång, återvände vi så till Görans Björkbacken med den fantastiska trädgården. Där tillreddes en underbar måltid, som avnjöts av den lyckliga skara med den frid i sinnet som endast en heldag i naturen kan ge.

Fig.2: Kaffepaus vid Långmaren. Från vänster till höger ser vi: Christer Olsson, Guje Olsson, Stefan Clason, Olle Svedman, Håkan Gustafson, Göran Hagerum, Ingemar Struwe(stående), Håkan Elmquist, Janne Sjöstedt, Urban Wahlstedt (vinkande), Kvinnlig gästdeltagare(skymd), Peter Wärmling.. Foto: I.Struwe

Men än var äventyren inte slut: förutom Görans ljusfälla och belysta lakan, hade även flera av oss monterat upp sina lampor och lakan i denna förföriska trädgård. Med jämna och ojämna mellanrum vandrade vi runt mellan lakanen, omgivna av tobaksblommornas ljuva dofter, och ett romantiskt månsken tävlade med lampornas lockande sken.

Och i denna natt kom åkervindesvärmaren (Agrius convolvuli)!!!! Plötsligt satt den där, praktfullt prunkande på Görans lakan.... och en av mina insektsdrömmar förverkligades: att få se en convolvuli! I flera års tid hade jag närt denna dröm... och nu...nu fick jag dessutom ta in den!!!!

Vilken lycka...vilken dag!! På en och samma dag - en trumgräshoppa, en björksnabbvinge och en åkervindesvärmare! Somliga dagar kan aldrig glömmas, och för mig kommer detta höstmöte, "hemma hos"-mötet hos Görän i Västerljung och utflykten till Långmaren att vara oförglömliga minnesskatter som för alltid ska berika mitt liv!